

VOOR EEN EERLIJK, GROEN EN SOCIAAL BRONCKHORST

PROGRAMMA GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN 2026

Bronckhorst - december 2025

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1: Onze waarden	4
1.1 Elke inwoner telt.....	4
1.2 Kosten eerlijk delen	4
1.3 Goede leefomgeving en klimaat.....	4
1.4 Democratie	4
1.5 Een betrokken en actieve gemeente.....	4
Hoofdstuk 2: Gezond en wel samenleven	5
2.1 Samenleven en ontmoeten.....	5
2.2 Sterke gemeenschappen als basis voor welzijn en gezondheid.....	6
2.3 Vroegsignalering.....	6
2.4 Preventie	6
2.5 Ondersteuning en samenwerking	7
2.6 Financiële middelen.....	7
2.7 Veiligheid.....	7
2.8 Kunst en cultuur	7
2.9 Een inclusieve gemeente	7
2.10 Volwaardige bibliotheken	8
2.11 Digitale en toegankelijke gemeente.....	8
Hoofdstuk 3 – Voldoende inkomen om mee te doen	9
3.1 Iedereen kan meedoen.....	9
3.2 Hulp bij rondkomen, werk en schulden	9
3.3 Actieve gemeente, dichtbij de mensen.....	9
3.4 Schuldpreventie voor jong en oud.....	10
3.5 Werk en basisbanen	10
3.6 Kinderen mogen niet de dupe zijn.....	10
Hoofdstuk 4 – Een goede en passende woning	11
4.1 Wonen voor senioren en prefab mantelzorgwoningen	11
4.2 Flexwoningen voor urgente woningzoekenden	11
4.3 Vakantieparken	11
4.4 Woningbehoefte en ontwikkeling.....	12
4.5 Nadeelcompensatie voor omwonenden	12
Hoofdstuk 5 - Onderwijs en gelijke kansen	13
5.1 Gelijke kansen voor ieder kind.....	13
5.2 Op school leer je meer dan rekenen	13
5.3 Kansen vergroten voor het mbo.....	13
5.4 Samenwerking in de wijk.....	14
Hoofdstuk 6 - Migratie en integratie.....	15
6.1 Vlucht en opvang	15
6.2 Opvang van minderjarige asielzoekers.....	15
6.3 Begeleiding van statushouders en Oekraïners.....	15

Hoofdstuk 7 – Natuur en Landbouw	16
7.1 Effecten van traditionele landbouw in Bronckhorst verkleinen	16
7.2 Naar een duurzame landbouw	16
7.3 Gemeentelijk beleid en voorbeeldrol.....	17
7.4 Natuurherstel, landschap en biodiversiteit stimuleren	17
Hoofdstuk 8 – Duurzame werkgelegenheid creëren	18
8.1 Duurzaam ondernemen	18
8.2 Bereikbare bedrijven en bedrijventerreinen	18
8.3 Stroomvoorziening en mobiliteit	19
8.4 Duurzaam en circulair ondernemen	19
8.5 Recreatie	19
Hoofdstuk 9 – Klimaat en Energietransitie	20
9.1 Technische en sociale verandering nodig	20
9.2 Gedragsverandering en bewustwording	20
9.3 Energiebesparing en woningverduurzaming.....	20
9.4 Zonne-energie.....	21
9.5 Windenergie.....	21
9.6 Kernenergie	21
9.7 Duurzame bedrijvigheid en innovatie.....	21
Hoofdstuk 10 – Verkeer en vervoer	22
10.1 Pak eens vaker de fiets	22
10.2 Dorpskernen en veiligheid	22
10.3 Fietsen en wandelen.....	22
10.4 Mobiliteit ouderen en gehandicapten	22
10.5 Sluipverkeer en verkeersstromen	22
10.6 Openbaar vervoer	23
10.7 Duurzame mobiliteit	23
Hoofdstuk 11 – Democratie begint bij de inwoners	24
11.1 Samen sta je sterker	24
11.2 Duidelijke en toegankelijke informatie	24
11.3 Samen werken aan beleid	24
11.4 Feiten, transparantie en respect.....	25
11.5 Politiek dichtbij de inwoners	25

Hoofdstuk 1: Onze waarden

Goed (samen)leven in Bronckhorst – zo stelt GroenLinks-PvdA het voor:

GroenLinks-PvdA zet zich in voor een Bronckhorst waarin iedereen zich thuis voelt. Jong en oud. Wij zetten ons in voor een rechtvaardige samenleving met gelijke kansen voor elke inwoner. Een gemeenschap waarin door actief te luisteren begrip ontstaat en inwoners zich veilig voelen: in de dorpskernen én in het buitengebied. Waar meningsverschillen niet verdiept maar verzoend worden. En iedereen zich gezien en gewaardeerd voelt. Waar iedereen participeert, een baan heeft en een goed leven kan leiden. Kortom, Bronckhorst is een thuis voor alle inwoners.

1.1 Elke inwoner telt

Wij willen mensen ondersteunen die de aansluiting dreigen te verliezen – of dat nu is door armoede, slechte gezondheid, beperkingen en/of discriminatie. Wij streven naar gelijke kansen voor alle kinderen om zich te ontwikkelen en een volwaardige rol te spelen in de toekomst. Onderwijs, zorginstellingen maar ook de gemeente: we gaan er samen alles aan doen om dit mogelijk te maken.

1.2 Kosten eerlijk delen

GroenLinks-PvdA pleit voor een eerlijke verdeling van de kosten van onze verzorgingsstaat, van ondersteuning, zorg en publieke voorzieningen. Wij vinden dat hierbij de sterkste schouders de zwaarste lasten moeten dragen.

1.3 Goede leefomgeving en klimaat

Zeker zo belangrijk is dat we zorgen voor een gezonde leefomgeving voor onze inwoners. Waar bodem, wateren en lucht niet vervuild zijn - en onze natuurlijke systemen niet verstoord of uitgeput raken. Zodat onze mooie planeet niet allen voor ons, maar ook voor onze kinderen en kleinkinderen leefbaar is. Daarom streven wij naar herstel van biodiversiteit, werken wij diervriendelijk en werken we toe naar een fossielvrije toekomst.

1.4 Democratie

Steeds minder mensen hebben vertrouwen in de overheid. Wij zetten ons in om het vertrouwen van inwoners in 'hun gemeente' terug te winnen. In de politiek, maar ook in de samenleving. In bedrijven, instellingen en verenigingen ontstaat draagvlak door op democratische wijze besluiten te nemen. Wij zetten ons in voor een samenleving waar iedereen zich gehoord en gewaardeerd voelt. Waar mensen zoveel mogelijk betrokken wordt bij besluiten die henzelf aangaan. Een samenleving dus, waar de macht niet ligt bij eigenaren of rijken, maar bij betrokken inwoners. Waar op basis van feiten en niet op onderbuikgevoel gezocht wordt naar oplossingen voor maatschappelijke vragen, rekening houdend met het algemeen belang.

1.5 Een betrokken en actieve gemeente

De overheid, de gemeente, doet ertoe. Om de rechtsstaat te beschermen en burgers in de knel te helpen. Om tegenstellingen te overstijgen en in het algemeen belang knopen door te hakken. Een actieve en betrokken gemeente schept voorwaarden voor een op gelijke kansen gerichte gemeenschap. Waarin inwoners zich gehoord voelen en zich kunnen ontwikkelen. Zich thuis voelen. Wij zetten ons in voor een gemeente die initiatieven van inwoners en bedrijven ondersteunt en samenwerkt met tal van maatschappelijke organisaties. Zodat we met elkaar veilig, gezond en goed kunnen samenleven in Bronckhorst.

Hoofdstuk 2: Gezond en wel samenleven

Een gezonde en leefbare samenleving – zo stelt GroenLinks- PvdA het voor:

- 1. Ontmoetingsplekken behouden en versterken** - Dorpshuizen, sportkantine en buurtcentra blijven essentieel als plekken waar inwoners elkaar ontmoeten, eenzaamheid wordt voorkomen en de gemeente dichtbij is.
- 2. Burgerinitiatieven ondersteunen** - De gemeente stimuleert en faciliteert bewoners die zelf bijdragen aan leefbaarheid, zorg en welzijn in hun dorp of wijk.
- 3. Sterke gemeenschappen als basis voor welzijn en laagdrempelige zorg in de wijk** - Inwoners die zich inzetten voor hun omgeving — van sportvereniging tot mantelzorg — krijgen ruimte en waardering. Ouderen spelen hierin een actieve rol. Kleinschalige geestelijke gezondheidszorg dicht bij huis maakt het mogelijk dat mensen met psychische problemen veilig in hun buurt kunnen blijven wonen. We organiseren alle zorg zó, dat mensen zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen.
- 4. Samenwerking in zorg en welzijn versterken** - Sociale teams werken intensief samen met huisartsen, scholen, sportverenigingen en zorginstellingen om hulp beter op elkaar af te stemmen. Door vroegsignalering problemen vroeg te herkennen — bijvoorbeeld eenzaamheid, dementie of psychische klachten — kan tijdig en effectief worden geholpen.
- 5. Preventie, sport en gezonde leefstijl** - De gemeente voert samen met GGD en onderwijs campagnes tegen roken, alcohol-, drugs- en gokverslaving, en stimuleert gezonde voeding en beweging. We willen de jongeren daarbij betrekken. Investeren in duurzame sportaccommodaties, sportcoaches en het “open club”-beleid zorgt dat jong en oud blijven bewegen en meedoen.
- 6. Goede ondersteuning en zekerheid** - Inwoners met een langdurige hulpvraag krijgen bij voorkeur een meerjarige Wmo-indicatie. Mantelzorgers, ook jonge mantelzorgers, krijgen gerichte steun.
- 7. Gericht investeren in zorgvernieuwing** - Van het budget dat het Rijk aan de regio Achterhoek toekent, moet bijna 10 % in Bronckhorst terecht komen. Dit geld wordt ingezet voor zichtbare verbeteringen, met zeggenschap van de gemeente en inspraak van inwoners.
- 8. Zorgen voor veiligheid in de gemeente.** – Bronckhorst voert gericht beleid voor sociale veiligheid, met speciale aandacht voor vrouwen, meiden en femicide. De gemeente maakt beleid tegen suïcide en streeft ernaar een inclusieve gemeente te zijn.
- 9. Digitaliseren kun je leren, bijvoorbeeld in de bieb** - Sterke bibliotheken en digitale dienstverlening zorgen voor toegankelijkheid, ondersteuning, inspraak en contact voor alle inwoners. We zetten in op vergroten van digitale basisvaardigheden waar dat nodig is. We investeren in vier volwaardige bibliotheken (Vorden, Hengelo, Zelhem en Steenderen). We willen digitalisering bevorderen en hieraan ondersteuning bieden via dorpshuizen en bibliotheken.

2.1 Samenleven en ontmoeten

GroenLinks-PvdA streeft naar een samenleving waarin iedereen in onze welvaart deelt en een goed leven kan leiden. In onze dorpen en wijken draait het om samenleven, naar elkaar omzien en zorgen dat niemand er alleen voor staat. Alles begint bij de

bereidheid van mensen die er zelf wat van willen maken, én bij de bereidheid van de overheid om kansrijke burgerinitiatieven te ondersteunen.

Ontmoetingsplekken zoals dorpshuizen, sportkantines en buurtcentra zijn daarbij geen luxe, maar noodzaak. Hier ontmoeten inwoners elkaar, ontstaat laagdrempelig contact met gemeente en welzijnsorganisaties, en wordt eenzaamheid tegengegaan.

Mantelzorgers kunnen er steun vinden; de gemeente komt er dicht bij inwoners met spreekuren, buurtteams of digitale hulp. Elk dorp heeft een eigen passende oplossing, maar de gemeente is onmisbaar bij het in stand houden van deze plekken.

2.2 Sterke gemeenschappen als basis voor welzijn en gezondheid

Veel mensen dragen in het dagelijks leven al bij aan de gemeenschap – door een voetbalteam te trainen, te koken voor de buurvrouw of te helpen met klussen, vervoer of mantelzorg. GroenLinks-PvdA wil dit zoveel mogelijk ruimte geven en ondersteunen. Daarbij betrekken we nadrukkelijk de steeds grotere groep ouderen: het toenemende aantal senioren is niet alleen een uitdaging, maar ook een kans. Veel mensen willen hun tijd nuttig besteden – in het verenigingsleven, op scholen, in coöperaties of als mantelzorger in hun eigen omgeving. Wat ons betreft: gemeente, pak die kans!

De gemeente stimuleert participatie en biedt waar nodig individuele hulp: ondersteuning in het dagelijks leven (WMO), jongerenwerk en jeugdzorg (Jeugdwet). Dit gebeurt in nauwe samenwerking met scholen, sportverenigingen, huisartsen en zorginstellingen. Daarnaast zorgt de gemeente voor voorlichting en campagnes om mensen vitaal en gezond te houden. Cruciaal hierbij zijn vroegsignalering en preventie.

2.3 Vroegsignalering

Door problemen van inwoners al in een vroeg stadium te signaleren, voorkomen we dat deze pas worden aangepakt als ze vergevorderd zijn. Vroegsignalering is van groot belang bij het tegengaan van eenzaamheid, beginnende dementie en psychische problemen. Sociale teams werken hierbij samen met thuiszorgorganisaties en praktijkondersteuners van huisartsen.

De gemeente benadert inwoners actief met laagdrempelige ondersteuning, zowel digitaal als fysiek. Samen met woningcorporaties en buurtinitiatieven wordt gewerkt aan kleinschalige geestelijke gezondheidszorg, naast thuiszorg en daklozenzorg in de wijk. Problemen met verward gedrag kunnen we eerder aanpakken als er zorg dichtbij beschikbaar is. Zo kunnen bewoners met psychische klachten en hun burens veilig in hun eigen huis blijven wonen.

2.4 Preventie

De gemeente maakt speeltuinen rookvrij en gaat in overleg met o.a. scholen en verenigingen om accommodaties rookvrij te maken. Samen met de GGD worden programma's en campagnes opgezet om drugs- en alcoholgebruik, gok-, suiker- en schermverslaving tegen te gaan. Ook worden inwoners gestimuleerd om gezondere keuzes te maken.

Daarnaast zorgt de gemeente voor goede, duurzame sportaccommodaties en zet ze sportcoaches in om zoveel mogelijk mensen in beweging te krijgen. Het sportbeleid richt zich vooral op kinderen en jongeren: te veel kinderen stoppen rond hun twaalfde met bewegen en brengen daarna veel tijd achter schermen door. We dagen alle kinderen uit groep 8 uit om te blijven sporten, dansen of mee te doen aan

natuurbeheer. Ook stimuleren we het "open club"-beleid bij sportverenigingen, zodat meer inwoners kunnen meedoen.

2.5 Ondersteuning en samenwerking

Inwoners met een langdurige hulpvraag krijgen bij voorkeur een meerjarige indicatie binnen de WMO, zodat zij – onder wie mensen met een chronische ziekte – meer zekerheid hebben. We willen jaarlijks monitoren of de mensen tevreden zijn over de geleverde zorg of dienst.

De samenwerking met huisartsen, zorginstellingen, scholen en sportverenigingen krijgt een vaste vorm door sociale teams verder uit te bouwen tot multidisciplinaire teams waarin welzijn en zorg samenkomen.

Sociale problemen leiden vaak tot gezondheidsklachten, en omgekeerd; een gezamenlijke aanpak werkt dan beter. Mantelzorgers blijven we goed ondersteunen, onder meer via lotgenotencontact en vervangende mantelzorg. Jonge mantelzorgers, die vaak niet beseffen dat zij mantelzorg verlenen, benaderen we actief.

2.6 Financiële middelen

Het Rijk heeft de regio Achterhoek budget toegekend voor de vernieuwing van zorg en welzijn (Integrale Zorgakkoorden Langdurige Zorg en Mentale Gezondheid). Omgerekend zou daarvan bijna 10 % naar Bronckhorst moeten gaan. GroenLinks-PvdA wil dat dit geld gericht wordt ingezet om zichtbare verbeteringen voor inwoners te realiseren. De gemeente moet daarbij de volle zeggenschap krijgen en een beperkt aantal speerpunten kiezen. Een klankbordgroep van burgers toetst de ideeën en bewaakt de uitvoering.

2.7 Veiligheid

Al onze inwoners moeten zich veilig voelen, op alle plekken, op alle tijden. Vrouwen en meiden voelen zich, en zijn, bovengemiddeld onveilig. De gemeente moet subjectieve en objectieve onveiligheid in kaart brengen en daar gericht acties op zetten. Femicide, inclusief de onderliggende redenen daarvoor, moet een integraal onderdeel van dit beleid zijn. We zijn ons bewust van gestopte daling van het aantal suïcides en maken ons hier grote zorgen over. Het is wenselijk dat de gemeente hierop actief beleid voert, naar het voorbeeld van andere gemeentes.

2.8 Kunst en cultuur

Kunst en cultuur heeft invloed op veel domeinen, maar zeker op het welzijn en de gezondheid van de inwoners. Het nieuwe kunst- en cultuurbeleid wordt uitgevoerd en doorontwikkeld, samen met alle partners. Zo nodig komen daar extra middelen voor.

2.9 Een inclusieve gemeente

GroenLinks-PvdA wil dat Bronckhorst een inclusieve gemeente is waarin iedereen zich veilig en thuis voelt. Niet iedereen kiest voor een traditionele man-vrouwrelatie, of voelt zich prettig bij het gender waarmee diegene is geboren. Dit kan leiden tot afwijzing en discriminatie.

We willen dat mensen weten waar ze met hun zorgen terecht kunnen, zoals bij een gemeentelijk discriminatiemeldpunt en de ombudsman. Daarnaast steunen we gemeentelijke initiatieven die onderling begrip en tolerantie vergroten. Denk hierbij aan de regenboogvlag uithangen tijdens Pride-month of coming-out day.

2.10 Volwaardige bibliotheken

Bibliotheken zijn belangrijke voorzieningen om te lezen, leren en elkaar te ontmoeten. Ze versterken taal-, reken- en digitale vaardigheden. In Bronckhorst investeren we in vier volwaardige vestigingen van Bibliotheek West-Achterhoek in Vorden, Hengelo, Zelhem en Steenderen. We maken meerjarige afspraken over kwaliteit, openingstijden en dienstverlening, met structurele financiering. Het lidmaatschap blijft gratis voor kinderen, inwoners met een laag inkomen krijgen korting en in elke vestiging is hulp bij digitale vragen beschikbaar.

2.11 Digitale en toegankelijke gemeente

GroenLinks-PvdA streeft naar Bronckhorst als een digitale, toegankelijke en sociale gemeente. Digitale middelen maken het contact met inwoners eenvoudiger en zorgen dat iedereen gemeentelijke diensten kan gebruiken. We hebben extra aandacht voor ouderen en mensen met een beperking. Digitale hulpmiddelen stimuleren ook inspraak en meebeslissen.

Niet iedereen is digitaal vaardig. Daarom bieden informatiepunten digitale overheid (IDO's), bijvoorbeeld in dorpshuizen en de bibliotheek, hulp bij online formulieren en gemeentelijke zaken. Persoonlijk contact blijft altijd mogelijk: via telefoon, brief of een bezoek aan het gemeentehuis.

Hoofdstuk 3 – Voldoende inkomen om mee te doen

Iedereen de kans geven om mee te doen – zo stelt GroenLinks – PvdA het voor:

- 1. Actieve gemeente** – De gemeente wacht niet af, maar zoekt inwoners met geldzorgen tijdig op. Met schuldsanering, kostenverlaging en verruimen van beleidsregels ondersteunt de gemeente bij het vergroten van de bestaanszekerheid.
- 2. Signaleren en voorkomen van geldproblemen, met name bij jongeren** – Met voorlichting en vroege signalering voorkomen we dat schulden je toekomst verpesten. Hierbij werkt de gemeente nauw samen met het onderwijs en verenigingsleven.
- 3. Regionale samenwerking en *best practises*** – Regionale mogelijkheden in de Achterhoek benutten: van elkaar leren en samenwerken om armoede te bestrijden en inwoners te ondersteunen.
- 4. Basisbanen** – Wie dat wil, maar (nog) niet kan, geven we de kans om te werken naast uitkering of toeslagen. Statushouders doen zo snel mogelijk mee.
- 5. Gemeentefondsen dragen bij aan gelijke kansen** – Door gemeentelijke fondsen voor schuldsanering en schooluitjes en een uitgebreid kinderpakket hoeft niemand meer aan de kant te staan wegens geldgebrek.

3.1 Iedereen kan meedoen

Het verschil tussen rijk en arm is groot – in onderwijs, sport, gezondheid en woonomstandigheden. Armoede heeft een enorme invloed op het welzijn van mensen en verkort hun gezonde levensjaren aanzienlijk. GroenLinks-PvdA wil dat iedereen in Bronckhorst de kans krijgt om volwaardig mee te doen, ongeacht diens inkomen.

3.2 Hulp bij rondkomen, werk en schulden

Inwoners die moeilijk kunnen rondkomen, krijgen ondersteuning bij het vinden van werk, het verlagen van kosten voor energie en vervoer en het aflossen van schulden. De gemeente werkt hierbij samen met de Stadsbank Oost-Nederland en stimuleert inwoners om tijdig hulp te zoeken. Ook wil GroenLinks-PvdA de meedoen-regeling op peil houden (130%) en zorgen voor structurele ondersteuning bij energiebesparing.

3.3 Actieve gemeente, dichtbij de mensen

De gemeente benadert inwoners actief: erop af! Niet wachten tot iemand aanklopt, maar problemen voorkomen door regelmatig persoonlijk contact en keukentafelgesprekken. Scholen, sportclubs en verenigingen werken samen met de gemeente bij het vroeg signaleren van armoede.

Het verruimen van beleidsregels kan volgens GroenLinks-PvdA al vaak verlichting brengen bij inwoners die in de knel zitten. Gebruik al bij de gemeente bekende gegevens om uitkeringen of regelingen ambtshalve toe te kennen, zonder extra administratieve drempels.

Daarnaast worden inwoners die recht hebben op een individuele inkomenstoelage actief benaderd, en krijgen mensen begeleiding om terugval te voorkomen.

3.4 Schuldpreventie voor jong en oud

We zetten sterk in op schuldpreventie. Dat begint bij goede voorlichting op scholen, in het voortgezet onderwijs (Achterhoek VO) en bij (sport)verenigingen. Denk hierbij aan de inzet van ervaringsdeskundigen om de drempel te verlagen erover te praten.

Ook maakt de gemeente afspraken met energiebedrijven en andere organisaties om betalingsachterstanden vroeg te signaleren.

Bij problemen komt een schuldpreventie-medewerker namens de gemeente langs om te helpen. Jongeren krijgen speciale aandacht: hun schulden nemen snel toe. In samenwerking met onderwijsinstellingen zorgen we dat jongeren snel schuldenvrij worden en blijven, zodat zij hun toekomst met een schone lei kunnen beginnen.

De gemeente werkt binnen de regio Achterhoek samen met andere gemeenten om de beste initiatieven tegen armoede te delen en te versterken. GroenLinks-PvdA pleit daarnaast voor de vorming van een gemeentefonds voor schuldsanering.

3.5 Werk en basisbanen

Voor mensen met beperkingen of zonder passende opleiding, die (nog) geen plek vinden op de arbeidsmarkt, willen we basisbanen creëren. Dat zijn banen bij de gemeente, maatschappelijke ondernemingen of reguliere bedrijven, die genoeg opleveren om van te leven en goed aansluiten op uitkeringen of toeslagen. Dat stelt deze groep in staat betaald werk te doen als zij dat willen.

Ook statushouders krijgen ondersteuning om snel mee te doen in de samenleving – met opleiding, bijscholing en begeleiding naar werk, eventueel ook buiten de gemeente. Hierbij werkt de gemeente samen met de vakbeweging, lokale ondernemers, opleiders en maatschappelijke organisaties.

3.6 Kinderen mogen niet de dupe zijn

GroenLinks-PvdA wil dat geen enkel kind wordt buitengesloten door geldgebrek. Daarom richten we het gemeentelijk armoedebeleid sterker op huishoudens met kinderen.

We breiden het kinderpakket uit voor schoolgaande kinderen tot 18 jaar, vergoeden zwemlessen voor diploma A en B, bieden babyspullen aan en geven extra tegemoetkoming voor mbo-studiekosten via de bijzondere bijstand.

Samen met kraamhulp, verloskundigen en gynaecologen zet de gemeente in op een goede start voor kwetsbare ouders.

Ten slotte pleiten wij voor een gemeentefonds voor schooluitjes, waar ouders naar draagkracht aan bijdragen, zodat elk kind mee kan met excursies en schoolkampen.

Hoofdstuk 4 – Een goede en passende woning

Een passende woning voor iedereen - zo stelt GroenLinks – PvdA het voor:

- 1. Van groot naar klein wonen mogelijk maken** - Meer aandacht besteden aan de doorstroming van senioren naar kleinere woningen dicht bij voorzieningen, en de mogelijkheid van stapelbouw onderzoeken en stimuleren. Daarnaast de voorwaarden voor het plaatsen van mantelzorgwoningen verruimen.
- 2. Met spoed bouwen voor urgente gevallen** - Zorgen voor snelle realisatie van flexwoningen om de meest urgente woningzoekenden te helpen.
- 3. Vakantieparken** – We pleiten voor het behouden van de traditionele vakantieparken met de bijbehorende natuurwaarden.
- 4. Bij de doelgroep blijven** - Het nieuwe woonbeleid voor het buitengebied aanvullen met waarborgen tegen speculatie, zodat de juiste doelgroepen (senioren, jongeren en alleenstaanden uit de regio) blijvend worden bediend.
- 5. Van weerstand naar winst** - Omwonenden van nieuwe woonwijken actief wijzen op hun recht op nadeelcompensatie.

4.1 Wonen voor senioren en prefab mantelzorgwoningen

Veel senioren wonen in huizen die voor hen eigenlijk te groot zijn, met slaapkamers op de verdieping. Dat brengt ongemak met zich mee en hoge kosten voor onderhoud en energie. Ook wordt het lastiger om zelf boodschappen te doen als winkels niet in de buurt zijn, en is hulp nodig bij bezoeken aan dokter of apotheek. Zij willen wel verhuizen (bijvoorbeeld naar een 'Knarrenhof') maar het aanbod aan woningen in de kernen blijft ver achter bij de vraag.

Door 'optoppen' zijn relatief snel en goedkoop nieuwe woningen te realiseren bovenop bestaande gebouwen. Denk hierbij aan winkels en scholen, bij voorkeur in de buurt van een huisartsenpraktijk of zorgcentrum. De gemeente kan eigenaren en makelaars op deze mogelijkheid wijzen en waar nodig het bestemmingsplan aanpassen. Ook binnen de sociale woningbouw liggen hier kansen. De gemeente gaat hierover in overleg met de woningbouwvereniging.

4.2 Flexwoningen voor urgente woningzoekenden

In het voorjaar van 2024 kondigde de gemeente aan te zorgen voor de bouw van 100 flexwoningen, waarvan een derde bestemd is voor statushouders. Hiervoor is extra financiële steun van het Rijk beschikbaar. Dat betekent dat 66 woningen ten goede komen aan urgente woningzoekenden uit de eigen gemeente. Dit voornemen moet met spoed worden uitgevoerd om de meest dringende woonbehoeften te vervullen.

4.3 Vakantieparken

Op campings en vakantieparken verdringen chalets steeds vaker natuurvriendelijke kampeerplekken. Dit type vakantiewoning wordt jaarrond gebruikt, wat meer onrust meebrengt met risico's voor natuur en dieren. De huidige vergunningsregels houden hier onvoldoende rekening mee. Wij willen daarom nieuw beleid voor een evenwichtig aanbod met behoud van natuurwaarden.

4.4 Woningbehoefte en ontwikkeling

Er is een groot woningtekort in onze gemeente, vooral voor jongeren die in hun eigen dorp willen blijven wonen. De wachttijden voor sociale huur zijn lang. Daarom willen we dat 50% van de nieuwbouw uit sociale huur bestaat.

Hoewel er ambitieuze nieuwbouwplannen zijn, gaat realisatie traag. Dit kunnen we versnellen met actief leegstandbeleid voor woningen en bedrijfspanden. Ook het omzetten van schuren en bijgebouwen in het buitengebied biedt extra betaalbare woningen (maximale koopprijs €355.000 of maximaal €900 huur per maand.)

Deze woningen zijn bedoeld voor lokale inwoners met een smalle beurs. Om te voorkomen dat ze alsnog bij rijkere kopers van buiten terechtkomen, moet de gemeente duidelijke waarborgen stellen, zoals beperkingen op vergunningsvrij uitbreiden en boetes bij snelle doorverkoop.

4.5 Nadeelcompensatie voor omwonenden

Nieuwe woonwijken worden door omwonenden zelden met open armen ontvangen. Zij verliezen vaak hun vrije uitzicht, ervaren meer verkeersdrukke en geluid, en zien de waarde van hun woning dalen. Expliciete aandacht voor het recht op nadeelcompensatie bij omwonenden kan hun weerstand verlagen en heeft mogelijk positieve invloed op de beeldvorming rond nieuwbouw.

Hoofdstuk 5 - Onderwijs en gelijke kansen

Gelijke kansen op school, stage en werk - zo stelt GroenLinks – PvdA het voor:

- 1. Je hoeft het niet alleen te doen** - De gemeente ondersteunt kinderen en jongeren uit gezinnen met een laag inkomen met kansen-coaches op scholen, buitenschoolse opvang en vakantiescholen.
- 2. Stages zonder drempels** - Een praktische aanpak van stagediscriminatie voorkomt dat scholieren en studenten buitenspel komen te staan. We maken concrete afspraken met bedrijven over goede stagevergoedingen. De gemeente geeft daarbij zelf het goede voorbeeld.
- 3. Talenten benutten na schooltijd** - We zetten ons in voor een verlengde schooldag met ruime keus aan activiteiten na schooltijd: zo wordt school een plek om te blijven leren en ontwikkelen.
- 4. Schoolzwemmen opnieuw invoeren** - Ieder kind in Nederland moet kunnen leren zwemmen. Daarom pleiten we voor schoolzwemmen voor alle leerlingen in groep 5.
- 5. Bestaande voorzieningen breder inzetten** - Waar mogelijk stellen we voorzieningen voor nieuwkomers ook open voor buurtbewoners die een steuntje in de rug nodig hebben bij het opvoeden, het vergroten van hun basisvaardigheden of het vinden van werk. Kinderen uit de buurt sluiten gewoon aan bij taalonderwijs en bijlessen.

5.1 Gelijke kansen voor ieder kind

Elk kind in onze gemeente moet kunnen opgroeien met gelijke kansen. De wijk waarin je woont, je achtergrond of het inkomen van je ouders mag nooit bepalend zijn voor wie je later wordt. Onderwijs speelt hierin een centrale rol, maar gelijke kansen vragen om meer dan alleen goede onderwijshuisvesting. De gemeente moet dit thema actief oppakken als maatschappelijk speerpunt, in nauwe samenwerking met het onderwijs en het bedrijfsleven.

5.2 Op school leer je meer dan rekenen

We zetten ons in voor een verlengde schooldag, waarin leerlingen hun talenten kunnen ontwikkelen, sporten of ervaring opdoen met cultuur, natuurbeheer, technologie en het lokale bedrijfsleven. Ieder kind in Nederland moet kunnen leren zwemmen. Daarom pleiten we voor schoolzwemmen voor alle leerlingen in groep 5.

5.3 Kansen vergroten voor het mbo

Het MBO heeft lange tijd onvoldoende aandacht gekregen, terwijl het een essentieel onderdeel vormt van ons onderwijs en onze lokale economie. MBO-leerlingen geven we betere kansen door een praktische aanpak van stagediscriminatie te ontwikkelen, en te zorgen dat ze een fatsoenlijke stagevergoeding ontvangen. De gemeente geeft daarbij zelf het goede voorbeeld. De regionale samenwerking binnen 8RHK biedt hiervoor een goed platform, waarin ondernemers, organisaties en overheid de handen ineenslaan.

5.4 Samenwerking in de wijk

Aangewezen leden van de sociale teams fungeren als brug tussen ouders, leerkrachten en pedagogische medewerkers van basisscholen. Zij zorgen dat gezinnen op tijd ondersteuning krijgen, bijvoorbeeld bij taalproblemen of opvoedvragen.

Daarnaast is het belangrijk dat voorzieningen als taallessen, jobcoaching en dagactiviteiten voor nieuwkomers (statushouders) ook toegankelijk zijn voor andere bewoners in de buurt. Zo ontstaat meer contact en begrip tussen verschillende groepen, en krijgen ook kinderen van minder draagkrachtige ouders toegang tot bijvoorbeeld bijlessen of andere vormen van ondersteuning.

Hoofdstuk 6 - Migratie en integratie

Een menswaardige aanpak van opvang - zo stelt GroenLinks – PvdA het voor:

- 1. Een veilige plek voor iedereen** - De gemeente neemt haar evenredig aandeel in de opvang van asielzoekers, Oekraïners en statushouders.
- 2. Samen praten over opvang** - De keuze voor opvang van alleenstaande minderjarige asielzoekers (AMV'ers) wordt ondersteund. Opvanglocaties worden in samenspraak met omwonenden ingericht.
- 3. Kwaliteit boven gewin** - De begeleiding van statushouders en Oekraïners dient te worden uitgevoerd door non-profitorganisaties en vrijwilligers, niet door commerciële bedrijven.

6.1 Vlucht en opvang

Wereldwijd zijn miljoenen mensen op de vlucht voor oorlog, onderdrukking of vervolging. Anderen verlaten hun land vanwege slechte economische omstandigheden en hopen op een beter leven in welvarender regio's. Deze motieven lopen vaak door elkaar, en het is aan de landelijke overheid om daarover goed beleid vast te stellen.

Dat blijkt in de praktijk een ingewikkelde opgave, waarbij emoties soms hoog oplopen en discriminatie en intolerantie de discussie vertroebelen. De gemeente zet zich in om het landelijk beleid menswaardig te vertalen in lokale oplossingen.

6.2 Opvang van minderjarige asielzoekers

Op basis van eerdere ervaringen heeft de gemeente gekozen voor de opvang van alleenstaande minderjarige asielzoekers (AMV'ers) op (op termijn) drie locaties. Omwonenden hebben zorgen geuit en geprotesteerd uit angst voor overlast. Ervaringen uit andere gemeenten laten echter zien dat deze angst meestal ongegrond is.

Ondertussen is in overleg met omwonenden een inrichtingsplan gemaakt. Gerichte informatievoorziening en inzet van lokale vrijwilligers, liefst met dezelfde culturele achtergrond, blijven essentieel. Dat bevordert begrip, vertrouwen en een soepelere integratie.

6.3 Begeleiding van statushouders en Oekraïners

Bij de begeleiding van statushouders en Oekraïense vluchtelingen verdient samenwerking met niet-commerciële organisaties zoals VluchtelingenWerk de voorkeur. Bij een nieuwe aanbesteding moeten de criteria voor de keuze van partners vooraf helder zijn.

De tevredenheid van cliënten en ketenpartners moet hierin een belangrijke rol spelen. Op die manier wordt verzekerd dat de begeleiding gericht blijft op kwaliteit, menselijkheid en maatschappelijke betrokkenheid – en niet op winst.

Hoofdstuk 7 – Natuur en Landbouw

Gezonde natuur en gezonde bedrijfsvoering: zo stelt GroenLinks – PvdA het voor:

- 1. Biologische, diervriendelijke en kringlooplandbouw heeft de toekomst –** GroenLinks-PvdA blijft werken aan de landbouw- en landschapsdoelen uit de Omgevingsvisie 2035. Dit stimuleren we via voorlichting, ervaringsuitwisseling en ondersteuning door landbouwcoaches en ervaringsdeskundigen voor duurzame en diervriendelijke landbouw.
- 2. Verantwoord en lokaal geproduceerd gaat voor** - Voorrang geven we aan lokale bedrijven bij gemeentelijke inkoop en pachtbeleid, gekoppeld aan voorlichting aan burgers en toeristen over winkels waar lokale en verantwoorde producten verkrijgbaar zijn.
- 3. Hagen, houtwallen en heggen horen bij een gezond landschap** – De gemeente zet zich in om achteloze kap tegen te gaan, onder andere door handhaving. We stimuleren van het herstel van houtwallen en andere houtopstanden als onderdeel van een gezond landschap en betere biodiversiteit.
- 4. We kiezen voor een klimaat-robuuste waterhuishouding in de gemeente Bronckhorst** - De komende jaren zullen we steeds meer te maken krijgen met droge zomers en natte winters en bij de keus voor woningbouw wordt hiermee rekening gehouden.

Samenvatting

GroenLinks – PvdA wil onverminderd werken aan de realisatie van de doelen voor landbouw en landschap uit de Omgevingsvisie Bronckhorst 2035. Kernpunten daaruit zijn en blijven: toewerken naar grondgebonden kringlooplandbouw; investeren in agrarisch natuurbeheer; versterken van het kleinschalig coulisselandschap via aanleg, onderhoud en bescherming van kleine landschapselementen. Dit stimuleren we met voorlichting en uitwisseling van ervaringen over subsidie mogelijkheden en gezonde bedrijfsvoering. De gemeente faciliteert ervaringsdeskundigen en landbouwcoaches, zodat ze boeren enthousiast kunnen maken voor duurzame landbouw en diervriendelijke veeteelt.

7.1 Effecten van traditionele landbouw in Bronckhorst verkleinen

De landbouw is in Bronckhorst van oudsher een belangrijke bron van inkomsten. Traditionele landbouw heeft effect op het landschap, het sociale leven, de bouw en de economie. GroenLinks-PvdA Bronckhorst wil de negatieve effecten van traditionele landbouw en intensivering van de veeteelt verkleinen door maatregelen te nemen voor CO₂-reductie, en het stoppen met gebruik van landbouwgif. Zo verminderen we het broeikaseffect, stoppen we vervuiling van het oppervlaktewater en beperken we het verlies aan natuurkwaliteit.

7.2 Naar een duurzame landbouw

Steeds meer boeren kiezen voor natuurlijke, diervriendelijke landbouw met minder of geen gif, meer biodiversiteit en tergekeer naar de weidegang, wat goed is voor dieren, natuur en landschap. Deze bedrijven tonen dat economisch rendabel en natuur-inclusief werken hand in hand gaan, vooral met voldoende grond en lokale afzet. Ook biedt natuur-inclusieve landbouw werkgelegenheid.

Wij willen dat de gemeente deze positieve ontwikkeling actief ondersteunt. Dat kan door het bevorderen van kennisuitwisseling tussen verschillende typen boeren, zodat kringlooplandbouw met een gesloten mineralenkringloop (geen extern voer, geen mestoverschot) verder van de grond komt. Het inzetten van landbouwcoaches kan hierbij een effectief middel zijn.

Wij zijn zeer kritisch over mestvergisting. Want zo wordt mestoverschot een verdienmodel en gebeurt er niets aan het beperken van het mestoverschot.

7.3 Gemeentelijk beleid en voorbeeldrol

De gemeente gaat het goede voorbeeld geven door bij haar inkoopbeleid – bijvoorbeeld voor de kantine van het gemeentehuis en andere instellingen – voorrang te geven aan duurzame en vernieuwende boerenbedrijven. Ook in het pachtbeleid voor gemeentelijke landbouwgronden zouden deze koplopers voordelige voorwaarden moeten krijgen.

Daarnaast is er meer voorlichting nodig over verkooppunten van verantwoorde, biologische en duurzame producten die direct van de boer komen. De gemeente kan helpen deze informatie breed te verspreiden via gemeentehuis, bibliotheken, buurthuizen en VVV's.

7.4 Natuurherstel, landschap en biodiversiteit stimuleren

De gemeente besteedt al veel aandacht aan het versterken van biodiversiteit op particuliere erven. Ook bij boerenerven is veel winst te behalen. Belangrijke landschapselementen zoals houtwallen, struweelhagen en poelen dragen sterk bij aan de natuurkwaliteit en verdienen actief onderhoud. Er bestaan subsidiemogelijkheden voor het behoud en herstel van deze elementen, vaak met een kostendekkende vergoeding. We vragen de gemeente deze regelingen tijdig en volledig onder de aandacht brengen van zowel particulieren als boeren, zodat iedereen er gebruik van kan maken.

Ook het behoud van heggen, houtwallen en bomen is cruciaal voor een gezond landschap. GroenLinks-PvdA wil dat gemeente, bedrijven en landbouw de natuur verkiezen boven kortetermijnwinst en het achteloos kappen actief tegen te gaan. We dringen er bij de gemeente op aan de beschikbare provinciale subsidies voor dit behoud snel te benutten.

In de gemeente Bronkhorst zijn water en bodem bepalend in de ruimtelijke ordening. Bij het kiezen van locaties voor nieuwe huizen en bedrijven geven mogelijkheden voor wateropslag (infiltratie) in de bodem en het voorkómen van wateroverlast de doorslag. We sluiten aan bij de Droogteaanpak Achterhoek om 100 mm meer water vast te houden in de bodem.

Wanneer we grondwater uit de bodem onttrekken, nemen wij, zoals bij de drinkwaterwinningen bij 't Klooster in Vorden geregeld is, maatregelen om lokale verdrogingseffecten te voorkomen. Ten slotte stimuleert de gemeente met subsidies het afkoppelen van de hemelwaterafvoer van het riool, zowel bij huiseigenaren als bij verhuurders en woningbouwcoöperaties.

Hoofdstuk 8 – Duurzame werkgelegenheid creëren

Voor werk en recreatie maken we duurzame keuzes – zo stelt GroenLinks-PvdA het voor:

- 1. Nieuwe duurzame bedrijven zijn de toekomst** - Bedrijven aantrekken die duurzaam werken, weinig milieubelasting veroorzaken en langdurige werkgelegenheid bieden.
- 2. Lokale bedrijventerreinen versterken** - Bestaande bedrijventerreinen optimaal benutten en toekomstbestendig maken; grote bedrijven horen op regionale terreinen.
- 3. Geconcentreerd en dichtbij** - Bedrijvigheid in het buitengebied beperken en inzetten op bereikbaarheid per fiets en openbaar vervoer.
- 4. Circulair en energieneutraal ondernemen stimuleren** - Inclusief lokaal opgewekte energie en hergebruik van grondstoffen.
- 5. Groots genieten in de buurt** - Duurzame, kleinschalige recreatie bevorderen die ook toegankelijk is voor inwoners met een kleinere beurs.

8.1 Duurzaam ondernemen

Bedrijven brengen werkgelegenheid, trekken weer andere activiteiten aan en dragen bij aan vitale dorpskernen. GroenLinks-PvdA ziet daarom graag bedrijven komen en bloeien binnen de gemeentegrenzen, maar dan wel bedrijven die het milieu niet belasten, duurzame of langdurige werkgelegenheid bieden en maatschappelijk betrokken zijn. GroenLinks-PvdA wil alleen bedrijvigheid met inzet van arbeidsmigranten toestaan als er voor de werknemers een eerlijke beloning en adequate huisvesting tegenover staat. Dat geldt voor alle sectoren. De gemeente ziet hier actief op toe.

Ook voor bedrijven zelf is vernieuwing noodzakelijk. De Achterhoek staat bekend om zijn sterke maakindustrie en innovatieve karakter, en dat willen wij blijven stimuleren. In regionaal verband wordt gewerkt aan een gezamenlijke economische visie waarin bedrijventerreinen worden verbeterd en uitgebreid, met bijzondere aandacht voor de maakindustrie en de agrarische sector. Daarnaast speelt de recreatiesector, de grootste economische sector in Bronckhorst, een belangrijke rol in de lokale economie.

8.2 Bereikbare bedrijven en bedrijventerreinen

We willen de nadruk leggen op het vullen en toekomstbestendig houden van bestaande bedrijventerreinen. Pas wanneer daar geen ruimte meer is, kan worden gekeken naar uitbreiding. Zeer grote bedrijven horen primair thuis op regionale bedrijventerreinen, waar de infrastructuur en voorzieningen beter zijn afgestemd op grootschalige bedrijvigheid.

Nieuwe bedrijventerreinen moeten bovendien goed bereikbaar zijn met het openbaar vervoer en de fiets, zodat ook de duurzaamheid van het woon-werkverkeer wordt bevorderd. Bedrijvigheid in het buitengebied wordt daarentegen ontmoedigd, om het landschap, de natuur en de leefomgeving te beschermen.

In de winkelstraten van de kernen blijft ruimte voor detailhandel, maar daarbuiten slechts in zeer beperkte mate.

8.3 Stroomvoorziening en mobiliteit

De gemeente ondersteunt waar mogelijk bij het oplossen van knelpunten bij bedrijven die hinder ondervinden van netcongestie, zodat groei en verduurzaming niet worden belemmerd door een tekort aan elektriciteitscapaciteit.

Ook op het gebied van duurzame mobiliteit geeft de gemeente het goede voorbeeld. Dat betekent het stimuleren van emissieloos autorijden, het aanleggen van laadplekken en parkeerplaatsen voor deelauto's en het elektrificeren van het gemeentelijk wagenpark. Bedrijven worden aangemoedigd dit voorbeeld te volgen door duurzaam vervoer te faciliteren voor hun werknemers en klanten.

8.4 Duurzaam en circulair ondernemen

In samenspraak met de regio Achterhoek zet de gemeente zich in voor energieneutraal en circulair ondernemen. Bedrijven worden gestimuleerd om energie te besparen en zelf duurzame energie op te wekken, bijvoorbeeld via zonnepanelen op daken of eigen gronden.

Op bedrijventerreinen wordt samengewerkt aan een circulair gebruik van grondstoffen en het verminderen van afvalproductie. Gebouwen en infrastructuur dienen zoveel mogelijk circulair te worden ontwikkeld, zodat grondstoffen behouden blijven en hergebruikt kunnen worden.

Het stimuleren van een circulaire economie is cruciaal voor een duurzame toekomst waarin we zuinig omgaan met natuurlijke hulpbronnen. In dat kader worden ook kleinschalige voedselinitiatieven omarmd die bijdragen aan lokale productie, korte ketens en duurzame werkgelegenheid.

8.5 Recreatie

De recreatiesector kan verder groeien, maar alleen binnen de grenzen van duurzaamheid en kleinschaligheid. Luxe, grootschalige recreatieparken passen niet bij het karakter van Bronckhorst en zijn daarom niet gewenst. Recreatie moet toegankelijk blijven voor alle inwoners, ook voor mensen met een beperkt inkomen.

De toeristenbelasting wordt als redelijk beschouwd en mag eventueel enigszins worden verhoogd om te kunnen investeren in kwaliteitsverbetering en duurzame voorzieningen.

Hoofdstuk 9 – Klimaat en Energietransitie

Iedereen kan bewust besparen – zo stelt GroenLinks-PvdA het voor:

- 1. Gedragsverandering en bewustwording ten aanzien van energie stimuleren** - De energietransitie begint bij mensen zelf: we helpen inwoners door bewustwording en kleine veranderingen in gedrag te stimuleren.
- 2. Blijven stimuleren van woningisolatie en het gasloos maken van bestaande woningen** - De gemeente Bronckhorst gaat actief verder met het ondersteunen van de warmtetransitie voor bestaande woningen en rapporteert daar regelmatig over naar de gemeenteraad.
- 3. Daken van grotere gebouwen en stallen benutten voor zonne-energie** – We realiseren in samenwerking met woningbouwcoöperaties dat veel meer grote daken in onze gemeente ruimte gaan bieden voor zonnepanelen.
- 4. Bij windmolens in Eldrik zorgen dat omwonenden meeprofiten van de opbrengst** - Windenergie is een belangrijke bouwsteen voor een energieneutraal Bronckhorst in 2030. Omwonenden worden financieel en maatschappelijk betrokken via lokaal eigendom en een eerlijke verdeling van de opbrengsten.
- 5. Onderzoek naar kleine windmolens bij boerderijen en bedrijven** - Kleinschalige turbines kunnen energie leveren op de plekken waar deze direct wordt gebruikt. Een nieuw te ontwikkelen beleidskader maakt toepassing op geschikte locaties mogelijk.
- 6. Lokaal duurzaam samenwerken en ondernemen** - Initiatieven waarbij bedrijven samenwerken aan energiebesparing, circulaire productie en het benutten van lokale grondstoffen, worden vanuit de gemeente gestimuleerd.

9.1 Technische en sociale verandering nodig

GroenLinks-PvdA ziet de energietransitie is één van de grootste uitdagingen van deze tijd. Wereldwijd is het noodzakelijk om de CO₂-uitstoot – veroorzaakt door het gebruik van energie uit olie en gas – drastisch te verlagen. We moeten de gevolgen van het broeikaseffect - stijgende zeespiegels, hittegolven, bosbranden en toenemende watertekorten - beperken. In de komende decennia zal het gebruik van fossiele brandstoffen fors moeten afnemen, en we zullen moeten accepteren dat een deel van de voorraden in de grond blijft.

Het doel is om alle benodigde energie duurzaam op te wekken en tegelijkertijd minder energie te gebruiken. Dit vraagt niet alleen om technische oplossingen, maar ook om een sociale transitie: een verandering in gedrag en bewustwording.

9.2 Gedragsverandering en bewustwording

De overgang naar duurzame energie vraagt van inwoners een andere manier van denken en doen. Mensen dienen zich bewust te worden van hun eigen energiegebruik en te leren hoe ze dat kunnen verminderen. Met de organisatie van buurt- en wijkaanpakken, betrekken we die inwoners actief bij deze verandering.

9.3 Energiebesparing en woningverduurzaming

Een belangrijk onderdeel van de energietransitie is het stoppen met fossiele verbranding voor verwarming. Daarom is het wenselijk dat inwoners worden gestimuleerd hun woningen beter te isoleren. Dit bespaart niet alleen energie, maar ook kosten voor de bewoners zelf. De bestaande subsidieregelingen zijn succesvol,

maar verdienen nog meer bekendheid zodat meer mensen er hun voordeel mee kunnen doen. De lokale energiecoöperaties, zoals energiecoöperatie Bronckhorst Energie, spelen hier een grote rol in.

Bronckhorst sluit zich aan bij de Fixbrigades, een bewezen effectieve aanpak die mensen met een krappe beurs kan helpen om energie te besparen in huis.

Nieuwe woningen worden standaard gasloos gebouwd en kunnen in combinatie met zonnepanelen zelfs energieneutraal zijn. Bij de bestaande woningvoorraad valt nog veel winst te behalen.

9.4 Zonne-energie

Er zijn al veel zonnepanelen geplaatst in de gemeente, maar er liggen nog veel onbenutte daken op grotere gebouwen en stallen. Deze oppervlakken kunnen uitstekend worden gebruikt voor het opwekken van zonne-energie, die vaak direct ter plaatse kan worden verbruikt.

Ook op sociale huurwoningen en nieuwbouwwoningen behoort de plaatsing van zonnepanelen standaard te worden meegenomen, eventueel in combinatie met thuisbatterijen of lokale teruglevering aan bedrijven en andere grootverbruikers. Smart Energy Hubs op bedrijventerreinen verdienen ondersteuning, omdat zij vraag en aanbod lokaal met elkaar verbinden. Het zonnepark Halle vormt een waardevolle aanvulling op deze lokale energieopwekking.

9.5 Windenergie

De gemeenteraad heeft besloten om grote windmolens in Eldrik te plaatsen. Dit is een belangrijke stap om in 2030 energieneutraal te kunnen zijn. Tegelijkertijd zullen omwonenden overlast ervaren van deze turbines. Daarom is het essentieel dat zij meeprofiteren van de opbrengsten. Een eerlijk model kan worden ontwikkeld in samenwerking met de Energiecoöperatie Bronckhorst Energie, waarbij 50% lokaal eigendom wordt gerealiseerd.

9.6 Kernenergie

GroenLinks-PvdA wil kernenergie uitsluiten, ook het nieuwe SMR-concept vanwege het eeuwigdurend radioactief afval en stralingsgevaar door incidenten. Kernenergie is bovendien duur en belemmert de ontwikkeling en het gebruik van schone, veilige vormen van opwekking (zon, water, wind).

9.7 Duurzame bedrijvigheid en innovatie

Bedrijven kunnen een cruciale bijdrage leveren aan de energietransitie door duurzame producten te ontwikkelen en samen te werken bij het opwekken en gebruiken van energie. Innovatie op dit vlak is niet alleen goed voor het klimaat, maar biedt ook nieuwe economische kansen.

Landbouw kan bijdragen aan het reduceren van CO₂ door over te stappen op de teelt van nieuwe gewassen die als grondstof dienen voor biobased producten. Daarbij is het belangrijk dat deze duurzame alternatieven voor traditionele materialen (zoals kunststof, cement, beton en baksteen) milieu- en landschapsvriendelijk geteeld worden.

De gemeente heeft hierbij een faciliterende en stimulerende rol te vervullen, zodat lokale ondernemers kunnen bijdragen aan een circulaire en klimaatvriendelijke economie.

Hoofdstuk 10 – Verkeer en vervoer

Je veilig verplaatsen in Bronckhorst – zo stelt GroenLinks- PvdA het voor:

- 1. Veiligheid van dorpskernen behouden** – Door doorgaand verkeer te weren, 30-km zones te maken en in te zetten op snelheidsremmende maatregelen.
- 2. Het aantal vrijliggende en doorgaande fietsroutes vergroten** – Dat verruimt de bereikbaarheid en zo blijft de fiets een aantrekkelijk en veilig alternatief voor de auto.
- 3. Sluipverkeer en drukte in het buitengebied verminderen** – We pakken het probleem van sluipverkeer van meerdere kanten aan en kijken naar een verbod van doorgaand verkeer in het buitengebied.
- 4. Investeren in openbaar vervoer en duurzame mobiliteit** – Het huidige OV-netwerk uitbreiden, inclusief kansrijke initiatieven voor alternatieven. Elektrisch rijden is de toekomst, wij stimuleren het plaatsen van meer laadpalen binnen en buiten de dorpskernen.

10.1 Pak eens vaker de fiets

Mobiliteit is essentieel om actief te kunnen deelnemen aan het maatschappelijke leven. In de regio is de auto buiten de dorpskernen bijna onmisbaar, maar een goede bereikbaarheid moet ook gegarandeerd zijn voor inwoners zonder eigen vervoermiddel of met een beperking. Een belangrijke richtlijn is dat voorzieningen binnen 10 minuten op de fiets bereikbaar moeten zijn.

10.2 Dorpskernen en veiligheid

De dorpskernen vormen belangrijke verblijfsgebieden voor zowel bewoners als toeristen, voor dagelijkse boodschappen, winkelen, uit eten gaan of een ijsje halen. Door het doorgaande verkeer en vaak te hoge snelheid ontstaan onveilige situaties en wordt de leefomgeving onaangenaam en ongezond door uitlaatgassen. Daarom pleiten wij voor meer snelheidsbeperkende maatregelen, het verbieden van doorgaand vrachtverkeer waar mogelijk en het instellen van een maximumsnelheid van 30 km/uur in de kernen.

10.3 Fietsen en wandelen

Fietsen en wandelen dragen bij aan gezondheid, welzijn, toerisme en natuurbeleving. Op veel wegen lopen fietsers en wandelaars nog samen met auto- en vrachtverkeer, wat risico's en ongemak oplevert. Meer vrijliggende en doorgaande fiets- en wandelpaden maken het aantrekkelijker en veiliger (vaker voorrang voor fietsers) om de fiets te pakken, ook voor woon-werkverkeer, en versterken het recreatieve netwerk voor inwoners en toeristen.

10.4 Mobiliteit ouderen en gehandicapten

Specifiek voor de toenemende groep ouderen en gehandicapten met hulpmiddelen als rollators, rolstoelen en scootmobielen moet de onbelemmerde doorgang gewaarborgd zijn. Vooral in de kernen moeten ouderen en gehandicapten zich eenvoudiger zelfstandig kunnen verplaatsen. Ook het speciaal vervoer voor ouderen en gehandicapten moet wel gewaarborgd blijven.

10.5 Sluipverkeer en verkeersstromen

Automobilisten volgen automatisch hun routeplanner, wat leidt tot sluipverkeer op wegen die niet geschikt zijn voor doorgaand verkeer. Deze smalle wegen worden ook

gebruikt door fietsers en wandelaars, wat onveilige situaties oplevert. Zwaar verkeer veroorzaakt schade aan bermen en verhoogt onderhoudskosten voor de gemeente. Het tijdsvoordeel van deze routes ten opzichte van provinciale wegen is meestal klein, waardoor relatief kleine aanpassingen in de routeaanduiding al effectief zijn. We pleiten voor een verbod op doorgaand vrachtverkeer op deze wegen waarbij de fietspaden behouden blijven.

10.6 Openbaar vervoer

Het bestaande netwerk van trein- en busverbindingen vertoont nog lacunes die opgelost moeten worden. Hierbij zien we kansrijke initiatieven zoals vervoer op maat, deelvervoer en andere creatieve lokale vervoersoplossingen om het openbaar vervoer beter sluitend en toegankelijk te maken.

10.7 Duurzame mobiliteit

Elektrisch rijden is minder belastend voor het milieu, de natuur en de rust van het platteland. Hoewel elektrisch rijden nog relatief duur is, kan het bij veel woningen, zeker in het buitengebied, via een eigen laadpaal toch voordeliger zijn. In de meeste kernen zijn al voldoende laadpalen aanwezig, en dit netwerk zal verder uitgebreid worden om het gebruik van elektrische voertuigen te stimuleren.

Hoofdstuk 11 – Democratie begint bij de inwoners

Met elkaar zorgen dat het goed komt – zo stelt GroenLinks-PvdA het voor:

- 1. Inwoners actief betrekken** - Bewoners krijgen waar mogelijk invloed op beslissingen in hun straat of dorp via bijvoorbeeld burgerberaden.
- 2. Duidelijke en toegankelijke informatie**- De gemeente informeert inwoners tijdig en in begrijpelijke taal over plannen, beleid en mogelijkheden om mee te doen.
- 3. Participatie en samenwerking** - Inwoners, verenigingen, ondernemers en instellingen kunnen meedenken en meewerken aan beleid via dorpsraden, participatietrajecten en politieke avonden. De kaders en doelen moeten vooraf duidelijk zijn.
- 4. Feiten en transparantie** - Het democratisch debat wordt gevoerd op basis van correcte informatie; de burgemeester bewaakt dat discussies eerlijk en feitelijk zijn, legt waar mogelijk desinformatie bloot en vraagt ook de andere deelnemers elkaar hierop te wijzen.
- 5. Politiek dichtbij de inwoners** - Raadsleden zoeken actief contact met inwoners en nemen hun signalen mee in de besluitvorming, zodat beleid aansluit bij wat er leeft in de dorpen.

11.1 Samen sta je sterker

Democratie is een groot goed. Dankzij de democratie leven we in Europa, Nederland en zeker ook in Bronckhorst al meer dan tachtig jaar in vrede en welvaart. We wonen in een rechtvaardige samenleving waarin iedereen zichzelf kan zijn, en waarin we respectvol omgaan met elkaar, met de natuur en met het landschap om ons heen. Dat is waardevol en daar moeten we zuinig op zijn.

Helaas is dat niet meer voor iedereen vanzelfsprekend. Met zorg ziet GroenLinks-PvdA dat steeds meer inwoners het vertrouwen in hun gemeente verliezen. Mensen raken onderling verdeeld en het gesprek verschuift van feiten en argumenten naar meningen en emoties. Soms lijkt het alsof degene die het hardst schreeuwt of het meeste lawaai maakt, gelijk krijgt. Daarom willen wij het democratisch gesprek in Bronckhorst versterken, zodat inwoners weer gehoord worden en beleid samen met hen wordt gemaakt.

11.2 Duidelijke en toegankelijke informatie

Betrokkenheid begint bij duidelijke en toegankelijke informatie. Dit wordt jaarlijks gemeten. De gemeente moet inwoners helder informeren over wat er speelt, wat de plannen zijn en hoe zij hun stem kunnen laten horen. Niet achteraf, maar tijdig en in begrijpelijke taal. Dat kan via bestaande middelen zoals de gemeentelijke website, maar ook via nieuwsbrieven, lokale media en bijeenkomsten in buurthuizen. Informatie moet niet alleen beschikbaar zijn, maar ook actief naar inwoners worden gebracht, bijvoorbeeld op een prikbord van de supermarkt.

11.3 Samen werken aan beleid

GroenLinks-PvdA wil dat inwoners actief kunnen deelnemen aan de lokale democratie. Dat kan via een burgerberaad, dorpsraden, omwonenden overleggen, participatietrajecten, invullen van enquêtes of door mee te doen aan politieke avonden. Verenigingen, instellingen, ondernemers en inwoners krijgen vaker de kans

om zich te organiseren, ideeën aan te dragen en alternatieven te ontwikkelen. Op die manier werken we samen aan beleid dat gedragen wordt door de samenleving. Door inwoners actief te betrekken, komen we tot betere oplossingen, vergroten het draagvlak en versterken we de onderlinge verbondenheid. We houden daarbij nadrukkelijk rekening met inwoners die minder mondig zijn.

11.4 Feiten, transparantie en respect

Een gezonde democratie vraagt om een open, eerlijk en feitelijk gesprek. Gemeentelijke informatie moet helpen om discussies op feiten te baseren, niet op meningen of desinformatie. Het gemeentebestuur heeft hierin een duidelijke verantwoordelijkheid. De burgemeester speelt een belangrijke rol door te waken over een respectvol debat, gebaseerd op juiste informatie. Discriminerende of misleidende uitingen moeten worden herkend en waar mogelijk ontkracht.

11.5 Politiek dichtbij de inwoners

Tot slot wil GroenLinks-PvdA dat de politiek zichtbaar en aanspreekbaar is. Raadsleden gaan de straat en de dorpen in, zoeken het gesprek met inwoners, verenigingen, instellingen en ondernemers. Zo blijft de gemeentepolitiek verbonden met wat inwoners belangrijk vinden. Door die signalen mee te nemen naar de raad en samen te zoeken naar meerderheden, kunnen we ervoor zorgen dat besluiten recht doen aan wat er in onze dorpen leeft.

Want Bronckhorst – dat zijn wij allemaal.